

Exodus 11: 1-10 en Lucas 19: 29-40,
Palmzondag, 28 maart 2010, Schoonhoven.

Gemeente van Christus,

Het gaat in de tien plagen om een gevecht over tien ronden tussen de Heer van Israel en Egyptes heerser, tussen God en Farao. De tiende plaag zal de beslissende zijn, dan is het gevecht voorbij. Mozes moet tegen de Farao zeggen dat alle eerstgeborenen van Egypte zullen sterven. Zelfs bij de dieren. Die tiende plaag zal radicaal zijn. De woorden *alle*, of 'heel' klinken voortdurend in dit korte hoofdstuk. We lezen over *alle* eerstgeborenen, in *heel* het land. *Overal* zal luid gejammerd worden, *alle* Egyptische hovelingen zullen komen om Mozes te smeken om *heel* het volk mee te nemen. Een alomvattende plaag. We zuchten erbij. Waarom richt God zijn woede niet direct op Farao? Waarom al die onschuldige slachtoffers?

1.

Er is een andere tekst die ons misschien een ingang wijst om in dit radicale verhaal binnen te komen. Dat is het verhaal over Abraham die Isaak moet offeren (Genesis 22). Ook een huiveringwekkend verhaal: Abraham moet het liefste wat hij heeft, zijn eerstgeborene, Isaak, uit handen te geven. Vreselijk verhaal, maar we moeten daar wel bij bedenken dat dat kind, die eerstgeborene, staat voor de *toekomst, de natuurlijke toekomst* van Abraham. Dat is de symboliek, de diepere laag: Abraham moet zijn eigen, natuurlijke toekomst, zijn menselijke verwachtingen en plannen opgeven.... Dat valt niet mee. Op indrukwekkende wijze wordt verteld hoe Abraham op weg gaat naar Moria: zwijgend. Wat valt het hem zwaar. Als God dan ziet dat Abraham werkelijk bereid is zijn zoon (zijn eigen persoonlijke toekomstverwachting!) te geven, zegt God: *Stop, genoeg!* Dan geeft God Abraham zijn zoon terug – maar nu is Isaak is niet meer Abrahams persoonlijke product of bezit, Isaak is nu: gave van God. Abraham toonde zich bereid om zijn natuurlijke toekomst, zijn eigen verwachtingen... uit handen te geven, zodat zijn handen leeg werden en ontvankelijk voor de toekomst die God hem zal geven.

Vroeg of laat komen wij allemaal voor de vraag: willen wij, kunnen wij ons leven, onze toekomst, uit handen geven... aan God toevertrouwen? Dat kost moeite, want wij klampen ons vast aan de verwachtingen die wij van het leven hebben, en we doen zo ons best, en dan mogen we toch ook rekeningen op een beetje resultaat, een beetje beloning... een beetje geluk? Maar dan gaat het zo anders.. en dan vraagt God ons om los te laten, onze handen te openen, om te ontvangen wat God ons wil geven. En dan komt het erop aan of wij, net als Abraham, en met als Jezus op de Olijfberg kunnen zeggen: **Vader, niet mijn wil, maar uw wil geschiede.**

2.

Genesis 22, het bijna-offer van Isaak biedt ons zo een opening naar Exodus 11, de tiende plaag, waarin ook wordt gesproken over het offer van de eerstgeborene. Het gaat hier opnieuw om de eerstgeborene, het gaat dus opnieuw om toekomst. Maar er is ook verschil!

Abraham gaf zijn eerstgeborene *vrijwillig* uit handen.

Farao en heel Egypte geven hun eerstgeborene onvrijwillig uit handen. God vraagt het eerst tamelijk vriendelijk, via Mozes en Aaron. Maar God is niet alleen maar lief en aardig. Er zijn grenzen. komt soms ook een moment dat God ophoudt te vragen en neemt wat Hem toekomt. Er is genade, maar er is ook oordeel.

Abraham kon het, Abraham deed het, zijn liefste bezit uit handen geven, zijn eerstgeboren zoon, zijn menselijke toekomstverwachtingen.

Farao kon het niet opbrengen zijn eigen toekomstbeeld opgeven. Krampachtig houdt hij vast aan ... alles waar hij zo verslaafd aan is: zijn macht, zijn goddelijke status, zijn slaven, zijn rijkdom. Het is een lang gevecht tussen de heer van Egypte en de Heer van Israel. Een gevecht over tien ronden, tien plagen, tien slagen. Mensen kunnen enorm vasthoudend zijn, en de farao heeft ook nog eens een hart van steen. Israëls God moet tot het uiterste gaan.

Eens doodde de Farao de jongetjes van de Hebreeën (Exodus 1 , nu moet hij er zelf aan geloven. Eens steeg het gejammer van de Hebreeuwse slaven op zodat God het hoorde (Exodus 2:24), nu klinkt er luid gejammer overal in Egypte. Een oude waarheid: wie ellende zaait, zal ellende oogsten. God zal alle eerstgeborenen van Egypte doden, *van de eerstgeborene van de Farao, zijn troonopvolger, tot de eerstgeborenen van de slavin die de handmolen bedient, en ook al het eerstgeboren vee.*

Dat eindelijk buigt de Farao, tegen wil en dank. Hij moet de toekomst loslaten die hij voor zichzelf en zijn land in gedachten had. Hij moet zijn krampachtig toegeknepen handen openen, zodat er ruimte komt voor de toekomst van God van Israel, voor de *shalom van God*. Die *shalom* begint bij Israel, want Israel is de *eerstgeborene* van God (Ex 4:22), maar het is de roeping van die

eerstgeborene om een weg van *shalom* te banen voor alle volkeren - ook voor Egypte! De uittocht van Israel is een nieuw begin in de heilsgeschiedenis, een wedergeboorte, maar de bevalling is zwaar, voor alle partijen, en de prijs is hoog.

Elke wedergeboorte begint met loslaten van het oude. De een kan het, de ander eigenlijk niet. Of: soms kun je het, een andere keer kun je het gewoon niet, blijf je je net als de Farao krampachtig vastklampen aan de toekomst die je zelf voor ogen hebt. Maar vroeg of laat komt de dag dat we wel moeten loslaten. Omdat we ziek worden. Omdat we te maken krijgen met tegenslag. Omdat er een ramp gebeurt – vroeg of laat vindt er in ieder mensenleven een ramp plaats die al onze plannen in duigen laat vallen. Vroeg of laat komt dat moment dat we niet anders kunnen dan onze toekomst in Gods hand te leggen. En laten we hopen en bidden dat we dan met Jezus kunnen zeggen: **Vader, niet mijn maar uw wil geschiede.**

3.

Wij hoorden vandaag ook over Jezus die Jeruzalem binnentrok, wetend dat hij in die stad zijn leven uit handen zou moeten geven. De mensen roepen 'Hosanna, hosanna,' maar Jezus weet dat die zelfde mensen een paar dagen later 'Kruisigt Hem, kruisigt Hem' zullen roepen.

Weer die vragen. Waarom moest het zo gaan? Wat had Jezus misdaan? Wat had hij anders op zijn geweten dan woorden en daden van liefde en hoop? Waarom liet God *zijn eigen eerstgeborene* dit alles overkomen? Weer dat offer! We weten het wel: God gaf zijn Zoon om te boeten voor onze zonden. Moest dat nu zo, kon dat niet anders?

Wij belijden dat Jezus Gods enige en dus eerstgeboren Zoon is. *Jezus is God*. In Jezus heeft God op Goede Vrijdag onze schulden afbetaald, met zijn eigen leven.

Maar soms vergeten we in de weken voor Pasen dat Jezus niet alleen zoon van God was, *God*, maar ook de Mensenzoon, *mens*. Onze reis naar Pasen is met Kerst begonnen. Toen vierden we dat God als kwetsbaar mens onder ons is komen wonen. De evangelist Lucas noemt Jezus nadrukkelijk: de *eerstgeboren zoon* van Maria. Paulus noemt hem: *de eerstgeborene van heel de schepping*. **De mens Jezus is ook een eerstgeboren mensenkind, daarmee staat Jezus ook voor onze menselijke toekomst!** Wanneer hij zijn leven geeft, net als de eerstgeborenen van Abraham en Farao, dan geeft hij zijn menselijke toekomst op, om ruimte te maken voor de toekomst voor God!

Wanneer wij in de komende week, in de stille week, met Jezus meeleven en meelijden en mee sterven... dan geven ook wij onze menselijke toekomst (plannen, verwachtingen) op om plaats te maken voor de toekomst die God ons geeft, een toekomst van *shalom*, ook al staat de *shalom* van God vaak haaks staat op onze eigen menselijke verwachtingen en verlangens.

In de komende week gaat het om loslaten. Het gaat om het loslaten van de pijn van ons **verleden**, van onze teleurstellingen en angsten van **vandaag**, van onze zorgen voor **morgen**. Maar wanneer wij met Jezus mee sterven en dat alles loslaten, dan openen wij tegelijkertijd onze handen en harten voor een nieuwe toekomst, voor de opstanding, voor Gods plannen met ons. Dan zeggen wij met Jezus: **Vader, niet onze wil maar Uw wil geschiede.** Zodat wij over een week, op de Paasmorgen, van harte dat mooie paaslied mee kunnen zingen: (gezing 224)

*Kondigt het jubelend aan,
laat het de windstreken horen,
doe het de aarde verstaan:
God heeft ons wedergeboren!*

Amen

Ds. F.W. Verbaas